

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน สิ่งแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกันออกไปตามเมืองใหญ่ ๆ ที่มีประชากรหนาแน่น มีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามากมายตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ขณะนี้มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างไปจากแต่ละท้องถิ่นและแต่ละภาคด้วย ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดนโยบาย กระจายความเจริญและกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ส่วนภูมิภาคตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 โดยกำหนดให้มีการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งมีการวางแผนและดำเนินงานระยะที่ 1 (พ.ศ. 2524 - 2537) โดยมีพื้นที่เป้าหมายสามจังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง การพัฒนามุ่งให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นศูนย์กลางความเจริญแห่งใหม่ เพื่อสนับสนุนการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรมไปสู่ส่วนภูมิภาคอย่างมีระบบ โดยรัฐบาลเป็นผู้นำการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเอกชนเป็นผู้นำการลงทุนด้านอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม พื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาอุตสาหกรรม ได้แก่ บริเวณมาบตาพุด จังหวัดระยอง ซึ่งกำหนดให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมหลักที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นวัตถุดิบในการผลิตรวมถึงอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ และบริเวณแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ซึ่งกำหนดให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมเบา อุตสาหกรรมส่งออก และเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมบริการและอุตสาหกรรมบริการเกษตร สำหรับจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นศูนย์กลางการเกษตร และเป็นแหล่งอุตสาหกรรมแปรรูปทางการเกษตรที่ใช้ผลผลิตทางการเกษตรในแถบตะวันออก (กองประเมินผลการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533)

โครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เป็นโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมระดับภูมิภาคขนาดใหญ่โครงการแรกของประเทศไทย ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชากรในบริเวณนี้ อย่างใหญ่หลวง กล่าวคือ จะมีประชากรเพิ่มขึ้นเฉพาะจากโครงการพัฒนาฯ ในปี 2544 จำนวน 201,550 คน การก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมหนักและ อุตสาหกรรมเบา จะทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม ได้แก่ คุณภาพน้ำ มีวดิน คุณภาพน้ำใต้ดิน คุณภาพอากาศเสีย กลิ่น และธรณีวิทยา อ่าวไทยที่มีระบบนิเวศวิทยาที่เหมาะสมแล้ว หากไม่มีมาตรการป้องกันดีพอจะเกิดสภาพการขาดดุลย์ (อมรา สวัสดิ์เสวี, 2529)

สภาวะแวดล้อมจังหวัดชลบุรี และฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งนั้นมลภาวะอาจไม่รุนแรงเท่าที่มาบตาพุด จังหวัดระยอง แต่ก็คงไม่สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาสิ่งแวดล้อมได้โดยเฉพาะเรื่องน้ำเสียจากโรงงาน อีกทั้งยังต้องแก้ไขมลภาวะของฝุ่นละอองจากโรงงานแป้งมันสำปะหลัง ส่วนจังหวัดระยองนั้น เนื่องมาจากพื้นที่ตั้งของอุตสาหกรรมหนักจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมาก เพราะสารเคมีจากท่าเรือมาบตาพุดที่ใช้เป็นวัตถุดิบของการผลิตปิโตรเคมีก็จะมีผลต่อสภาวะแวดล้อมมาก และนอกจากนี้แล้วปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เกิดจากการดำเนินกิจกรรมของประชากรอันเป็นสาเหตุของมลภาวะต่าง ๆ เช่น มลภาวะทางน้ำ มลภาวะทางอากาศ มลภาวะทางเสียง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาซึ่งต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เช่น ปัญหาน้ำเสียจากชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ปัญหามลพิษ และ การอุตสาหกรรมที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม เกิดจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวนประชากร (รายงานการศึกษาจังหวัดชลบุรี , ระยอง ฉะเชิงเทรา, 2539) สภาพที่เป็นอยู่ของชายฝั่งตะวันออก ได้รับผลกระทบจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศค่อนข้างมากจะเห็นได้จากสภาพการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรม แหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี มาบตาพุด จังหวัดระยองที่อูฐริมฝั่งทะเลตะวันออกซึ่งแน่นอนว่าย่อมมีผลกระทบต่อทรัพยากรชายฝั่งทะเล ต้องมีการเปลี่ยนแปลง เกิดการสูญเสียแปรสภาพหรือเกิดมลพิษทางทะเลอย่างมีปรากฏอยู่ในบริเวณต่าง ๆ อย่างชัดเจน เช่น ที่หาดบางแสน หาดพัฒนาบางส่วนและบริเวณอื่น ๆ นอกจากนี้ การขยายตัวการทำนาุ้งของจังหวัดฉะเชิงเทรา การทำการประมงชายฝั่งที่ไม่เหมาะสม ล้วนก่อให้เกิดมลภาวะทางทะเลที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แม้ว่าจะมีกฎหมายทางทะเลถึง 144 ฉบับ ก็ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขเยียวยาได้อย่างจริง (สัมมา ธรนิศย์, 2537)

โดยเหตุที่สถานการณ์สิ่งแวดล้อมของบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกชี้ให้เห็นว่าเป็นความจำเป็นแล้วที่จะทำการใด ๆ ในสภาพแวดล้อมจำเป็นต้องให้เป็นที่แน่ใจว่าจะก่อให้เกิดผลดีต่อสภาพแวดล้อมของคนโดยส่วนร่วมมากกว่าผลเสีย ดังนั้น จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา คือ การสร้างทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้อยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงทั้งรูปธรรม และนามธรรมได้อย่างมีความสุขร่วมกัน เพื่อให้การพัฒนาสังคมเป็นสังคมอุตสาหกรรม มีมลภาวะที่เกิดขึ้นน้อยที่สุด ทั้งทางด้านกายภาพและจิตใจ (อมรา สวัสดิ์เสวี, 2529)

ส่วนโกสินทร์ รัชชยาพันธ์ (2521) ได้กล่าวว่า การที่พิจารณานำการศึกษามาใช้ แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น ก็เพราะมีข้อยอมรับอยู่ว่า การศึกษานั้นสามารถนำมาใช้และสมควรใช้ เพื่อแก้ปัญหาในสังคมประการหนึ่ง สามารถใช้กระบวนการทางการศึกษาร่างขึ้น และสามารถเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาให้เป็นไปในลักษณะที่พึงประสงค์ได้อีกประการหนึ่ง และ ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2530) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการแก้ไข สิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา และ ความสัมพันธ์ขึ้นใหม่ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

จึงนับได้ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญยิ่งในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม เพราะ ผลจากการศึกษาจะช่วยให้คนได้รับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยกันระหว่าง ธรรมชาติกับมนุษย์ ทำให้เกิดความตระหนักต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้น การส่งเสริม สิ่งแวดล้อมศึกษาจึงควรกระทำไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา ทั้งนี้จะ ต้องเหมาะสมกับระดับการศึกษา เพศ และวัยของบุคคล จึงจะช่วยให้การแก้ไขสิ่งแวดล้อมที่ เกิดขึ้นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (จุฑาทิพย์ พุทธเกิด, 2536)

จากการเคลื่อนไหวที่จะแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในประเทศ ทำให้นักวิชาการ สิ่งแวดล้อมของไทย และผู้วางแผนการพัฒนาเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมได้ให้ความสนใจต่อปัญหา สิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยมีการขยายหน่วยงานออกไปจนทำให้เกิดความสำนึกขึ้นว่า เรื่อง สิ่งแวดล้อม นั้น มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน และในจุดนี้เองทำให้ "สิ่งแวดล้อมศึกษา" ได้เข้าไปจัดอยู่ในหลักสูตรการศึกษาของไทย ในรูปแบบต่าง ๆ เกือบทุก ระดับการศึกษา ตั้งแต่ ปี 2521 เป็นต้นมา (วินัย วีระวัฒนานนท์, 2532)

กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบโดยตรงต่อการจัดการศึกษา จากที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาประเทศ เช่นเดียวกับทุกประเทศทั่วโลก ที่ได้เล็งเห็นความสำคัญของเรื่อง การรักษาสิ่งแวดล้อม จึงได้กำหนดให้ มีการจัดการเรียนการสอนเรื่อง สิ่งแวดล้อมศึกษา บรรจุไว้ในหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 โดยได้สอดแทรกเนื้อหาไว้ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ แต่เนื้อหาส่วนมากบูรณาการอยู่ใน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ทุกระดับชั้น แม้ในปี พ.ศ. 2533 ซึ่งมีการปรับปรุงเนื้อหา หลักสูตรประถมศึกษาใหม่ ก็ได้จัดให้เนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาบูรณาการอยู่ในกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิตเช่นเดิม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในฐานะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา ได้เล็งเห็นความสำคัญและจำเป็นจะต้องร่วมมือกันแก้ปัญหา และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และเป็นการดำเนินการตามนโยบาย โดยให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา และเป็นกระบวนการปลูกฝังให้นักเรียน และประชาชนมีเจตคติที่ดีต่อการแก้ไขปัญหาลingkungan การรณรงค์ให้ยุติการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การร่วมมือกันอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น เพื่อจะได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข และปลอดภัยจากมลพิษ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในบริเวณพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ทั้ง 3 จังหวัด จึงได้จัดให้มีโครงการต่าง ๆ เกิดขึ้น เพื่อตอบสนองนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นในเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา กล่าวคือ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา และสนับสนุนการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ในโรงงาน โดยจัดให้มีการอบรมครู ผู้รับผิดชอบงานในโรงเรียนต้นแบบจำนวน 22 คน ภายในเดือนพฤษภาคม 2540 มีโรงเรียนที่จัดสิ่งแวดล้อมดีเด่นระดับจังหวัด มีการประกวดแผนการสอน ประกวดการส่งเสริมการอ่านที่นักเรียนเป็นผู้เขียนเรื่อง และวาดภาพเอง มีการนิเทศและติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี จัดให้มีโครงการเด็กประถมศึกษา รักษาชายหาด ซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องที่จัดทำตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2540 แล้ว โดยให้โรงเรียนที่อยู่ในบริเวณชายหาดได้ทำความสะอาดชายหาดในวันสำคัญต่าง ๆ มีการประกวดโรงเรียนที่จัดสิ่งแวดล้อมดีเด่นระดับจังหวัด

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง ได้มีการจัดทำรายงานการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง และการประกวดโรงเรียนที่จัดสิ่งแวดล้อมดีเด่นระดับจังหวัด

จะเห็นได้ว่า สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในบริเวณพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้ตระหนักเห็นความสำคัญของหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เพื่อให้สนองนโยบายของระดับชาติ ซึ่งนโยบายระดับกระทรวงและกรม ก็ได้เน้นการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ได้จัดโครงการต่าง ๆ มากมาย เช่น โครงการโรงเรียนสีเขียว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ทัศนศึกษาป่าชุมชน การจัดประกวดโรงเรียนที่จัดสิ่งแวดล้อมดีเด่นในระดับประเทศ โดยมีเขตการศึกษาทั้ง 12 เขต ส่งโรงเรียนดีเด่นสิ่งแวดล้อมศึกษาเข้าประกวด โดยมีหลักการในการดำเนินงานผ่านกระบวนการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริม

ประสบการณ์ชีวิต และบูรณาการสิ่งแวดล้อมศึกษากับทุกกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ เท่าที่จะเป็นไปได้ ตลอดจนการพัฒนาดังกล่าว จะดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล รวมทั้งการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งความสำเร็จของเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ของการจัดการศึกษา เรื่องสิ่งแวดล้อมนั้นคือให้ทุกคนมีโอกาสที่จะได้รับความรู้ ค่านิยม เจตคติ และทักษะที่จำเป็น เพื่อป้องกันและปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้มีความตระหนักต่อปัญหาและคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมทางสิ่งแวดล้อมมากกว่าการเรียนที่มุ่งความรู้ ความจำ

โรงเรียนเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติ ที่จะดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงานในระดับนโยบาย โดยใช้หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการบริหารการศึกษา การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง และเห็นความสำคัญของการศึกษาสิ่งแวดล้อมศึกษา มีเจตคติที่ดีในเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อม อันส่งผลให้ท้องถิ่นและชุมชนได้รับการพัฒนาจากเยาวชนที่เข้มแข็งมีความรู้ความสามารถ เพราะการศึกษาในระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่นับว่าเป็นการศึกษาในระดับที่สำคัญที่สุด ฉะนั้นการให้ความรู้และการจัดการศึกษาเรื่องนี้ บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ควรให้ความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ การจัดการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาของโรงเรียน ในทุกพื้นที่ ตามโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ให้สามารถตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษา และสามารถจัดการเรียนการสอน ได้ถูกทิศทางสมดังเจตนารมณ์ของหลักสูตร จำเป็นที่จะต้องใช้หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการดำเนินการและจะต้องกระทำให้ถูกต้องตรงกัน ดังที่ บุญมี เณรยอด (2529) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการใช้หลักสูตรไว้หลายประการ มีใจความสำคัญตอนหนึ่ง สรุปได้ว่า "ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรต้องเข้าใจเกี่ยวกับ หลักสูตร ให้ตรงกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน" ทั้งนี้ การใช้หลักสูตรถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ที่จะบ่งบอกถึงสัมฤทธิ์ผลและความสำเร็จของหลักสูตรตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้

ดังนั้น การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรรากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในส่วนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด บริเวณพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จึงเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญที่ผู้วิจัยได้ตระหนักว่า สภาพการใช้หลักสูตรดังกล่าว จะสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นได้ดี

เพียงใด ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการใช้หลักสูตรนี้ จะมากน้อยเพียงไร ประกอบกับยังไม่มี การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตใน ส่วนที่ เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด บริเวณ พื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกว่า มีสภาพและปัญหาอย่างไร จึงเป็นจุดสนใจที่จะทำวิจัย เรื่องนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการใช้ข้อมูล พิจารณาทหแนวทางแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาบริเวณพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ สิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาบริเวณพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริม ประสบการณ์ชีวิต ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด บริเวณ พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ ชีวิต ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนประถมศึกษา บริเวณพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล ตะวันออก ตามกรอบแนวคิดของ สุมิตร คุณานุกร (2523) โดยครอบคลุมประเด็นที่จะศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
  - 1.1 การวางแผนการใช้หลักสูตร
  - 1.2 การจัดทำกำหนดการสอน
  - 1.3 การจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร

2. การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร
  - 2.1 การเตรียมบุคลากร
  - 2.2 การจัดครูเข้าสอน
  - 2.3 การจัดตารางสอน
  - 2.4 การจัดสถานที่ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียน
  - 2.5 การจัดสื่อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน
  - 2.6 การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร
  - 2.7 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
  - 2.8 การนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร

3. การจัดการเรียนการสอน
  - 3.1 การเตรียมการสอน
  - 3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
  - 3.3 เทคนิคและวิธีสอน
  - 3.4 การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน
  - 3.5 การวัดและประเมินผลการเรียน

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การใช้หลักสูตร หมายถึง กิจกรรมการปฏิบัติเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน ในด้านที่สำคัญ คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สิ่งแวดล้อมศึกษา หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทุก ๆ ด้าน ทั้งที่มีอยู่โดยธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้เข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมทั้งหมดให้รู้สาเหตุ และผลที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความตระหนักที่จะรับผิดชอบ เกิดค่านิยมและเจตคติที่ดีในการที่จะปฏิบัติงานต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่ดีที่สุด

โรงเรียนประถมศึกษา บริเวณพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา, ชลบุรี, ระยอง

ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2,4 และ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด บริเวณพัฒนาพื้นที่ ชายฝั่งทะเลตะวันออก

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนสามารถนำไปเป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุง ส่งเสริมและพัฒนา การใช้หลักสูตรสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตใน ส่วนที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้ศึกษานิเทศก์ นักพัฒนาหลักสูตรใช้ในการวางแผนเพื่อ แก้ไข ปรับปรุง พัฒนาการจัดหลักสูตรดังกล่าวให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เพื่อให้ สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย